

УДК 339.5

*В. А. Свічкарь,
к. е. н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка, м. Полтава*

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЛОГІСТИЧНИХ МЕРЕЖАХ ПОСТАВОК

*V. A. Svichkar,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the International Economics and
Marketing Department, Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Poltava*

FEATURES OF CUSTOMS REGULATION IN NATIONAL AND GLOBAL LOGISTICS SUPPLY NETWORKS

У статті автором розглянуті особливості митного регулювання в умовах глобалізації. Митне регулювання в сучасних економічних умовах набуває особливого значення. З одного боку, воно є функцією держави, яка має захистити внутрішніх товаровиробників від іноземних конкурентів. Але з іншого боку, митне регулювання набуває значних трансформаційних змін в залежності від ступеню інтеграції країни у світовій економічній простір.

Метою статті є аналіз особливостей митного регулювання в рамках національних та глобальних логістичних мереж поставок.

В статті зазначено, що в сучасних умовах митне регулювання може стикнутися з рядом протиріч та загроз. Дані протиріччя призводять до певних суперечностей між інтересами митних органів, які представляють державу, та національними бізнес-структурами.

За територіально-географічною ознакою доцільно виділити національні (внутрішні) та глобальні (міжнародні) мережі логістичних поставок. Національні мережі поставок обмежені територією однієї держави. Глобальні мережі поставок не обмежені рамками однієї держави, різні ланки такої мережі можуть знаходитися на території однієї і більше країн. Це значно змінює підходи у митному регулюванні. Специфіка митного регулювання у глобальних мережах поставок пов'язана з використанням норм як національного, так і наднаціонального митного контролю.

Як висновок, зазначено, що особливості здійснення митного регулювання в глобальних логістичних мережах поставок залежать, в першу чергу, від ступеня інтеграції країн. Можливі три варіанти митного регулювання в рамках глобальних мережах поставок: за умов відсутності економічної інтеграції, в умовах дії зони вільної торгівлі, за умов створення єдиного митного простору. Так, при створенні зони вільної торгівлі та митного союзу митні процедури значно спрощуються. Зростаючий об'єм торгівлі, посилення загрози міжнародного тероризму та міжнародної організованої злочинності потребують ефективної національної та міжнародної взаємодії між державними службами та представниками бізнесу. Це може бути досягнене саме через формування зон вільної торгівлі та митних союзів, що сприяє вирішенню проблеми подолання логістичних ризиків спільними зусиллями країн.

In the article the author considers the features of customs regulation in the conditions of globalization. Customs regulation in today's economic conditions has particular importance. On the one hand, it is a function of the state, which has to protect domestic producers from foreign competitors. But on the other hand, customs regulation acquires significant transformational changes depending on the degree of country integration into the world economic space.

The purpose of the article is to analyze the peculiarities of customs regulation within the framework of national and global logistic supply networks.

The article states that in modern conditions, customs regulation can face a number of contradictions and threats. These contradictions lead to certain conflicts between the interests of the customs authorities representing the state and national business structures.

By geographical feature, it is expedient to allocate national (internal) and global (international) networks of logistic deliveries. National supply networks are limited to one state. Global supply networks are not limited to one state, and different parts of this network may be located in one or more countries. It significantly changes the approaches to customs regulation. Specifics of customs regulation in global supply networks are related to the use of norms of both national and supranational customs control.

As a conclusion, it is noted that the peculiarities of the implementation of customs regulation in global logistics supply networks depend, first of all, on the degree of countries' integration. There are three options for customs regulation within the framework of global supply networks: in the absence of economic integration, under the conditions of the free trade zone, in the conditions of the single customs space. So, under creating a free trade zone and a customs union, customs procedures are much simplified. The growing volume of trade, the growing threat of international terrorism and international organized crime require effective national and international interaction between public services and business representatives. It can be achieved precisely through the formation of free trade zones and customs unions, which contributes to solving the problem of overcoming logistic risks by joint efforts of countries.

Ключові слова: *митне регулювання, глобальні логістичні мережі поставок, регіональна економічна інтеграція, зона вільної торгівлі, митний союз.*

Keywords: *customs regulation, global logistics supply networks, regional economic integration, free trade zone, customs union.*

Постановка проблеми. Митне регулювання як функція держави в умовах глобалізація зазнає внутрішніх трансформацій, факторами яких виступають як національні, так і наднаціональні процеси. Вони відбуваються вже кілька десятиліть. По-перше, за допомогою митного регулювання відбувається певне подолання невизначеності та зменшення ризиків. По-друге, митне регулювання виходить за межі національних кордонів та стає інструментом глобалізації. По-третє, елементи митного регулювання наднаціонального рівня іноді входять в протиріччя з національними інтересами. Безперечно, зазначені питання потребують як теоретичного, так і практичного вирішення.

Різні форми економічної інтеграції зумовлюють різні підходи до організації митного регулювання. Можливі три варіанти митного регулювання в рамках глобальних мережах поставок: за умов відсутності економічної інтеграції, в умовах дії зони вільної торгівлі, за умов створення єдиного митного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань митного регулювання в умовах глобалізації присвятили свої праці такі вчені, як Циганкова Т.М. [1], Яценко О.М. [2], Мазур А.В., Сорокін М.А. [3], Полань К.П. [4], Баласа Б. [13].

Метою статті є аналіз особливостей митного регулювання в рамках національних та глобальних логістичних мереж поставок.

Виклад основного матеріалу. Митне регулювання в умовах економічної глобалізації стає інструментом захисту державами своїх національних інтересів. Однак в той же час митне регулювання може стикнутися з рядом протиріч та загроз [3].

Протиріччя перше. Виконання обов'язків, які беруть на себе держави в рамках інтеграційних об'єднань та Світової організації торгівлі (СОТ). В даний час держави світу, які ведуть інтенсивний торговельний обмін,

є учасниками значної кількості угод та конвенцій. Але при вступі до СОТ, починають діяти не тільки умови дво- та багатосторонніх угод, а й універсальні зобов'язання, які прийняті в рамках СОТ.

Протиріччя друге. На інституційному рівні митне регулювання являє собою перелік правил, що законодавчо закріплені в урядових документах. Ці правила викликають відповідну реакцію бізнес-структур. Отже, якими не були б правила, їх виконання залежить від людського фактору. Національні системи митного регулювання, як правило, абсолютно не враховують менталітет контрагентів з інших країн.

Протиріччя третє. Воно полягає у цілях та характері митного регулювання, яке у різних країнах відрізняються. Навіть умовний поділ країн на два типи – ринкові та редистрибутивні [4] – породжує абсолютно різні цілі митного регулювання. В першому випадку це лібералізація світової торгівлі, у другому – це адміністрування митних платежів та наповнення дохідної частини державного бюджету.

Протиріччя четверте. Воно полягає у відсутності транспарентності митних правил, не дивлячись на уявне розуміння необхідності транспарентності як принципу регулювання міжнародної торгівлі.

Протиріччя п'яте. Виникає при переході окремих елементів митного регулювання з національного на наднаціональний рівень та інтересами національного бізнесу. Такий перехід не тільки збільшує довжину «зворотнього зв'язку» (за умови його існування), але й робить у багатьох випадках неможливим відстоювання власних інтересів бізнесом.

Отже, дані протиріччя призводять до певних суперечностей між інтересами митних органів, які представляють державу, та національними бізнес-структурами.

Митне регулювання пов'язане з застосуванням норм митного контролю. Митний контроль застосовується по відношенню товарів та транспортних засобів, які переміщують через митний кордон; осіб, які переміщують ці товари та транспортні засоби через митний кордон; документів, надання яких передбачено при проведенні митних операцій.

Ланцюги логістичних поставок представляють собою сукупність послідовно взаємодіючих між собою постачальників та споживачів: кожен споживач потім стає постачальником для наступних, і так відбувається до тих пір, поки готовий продукт не надійде до кінцевого користувача. Ланцюг поставок включає в себе головну компанію, постачальників, споживачів, а також різних посередників.

За територіально-географічною ознакою, тобто в залежності від обмеженості ланцюгу поставок територією однієї держави або декількох держав, можна виділити національні (внутрішні) та глобальні (міжнародні) мережі поставок.

Національні мережі поставок обмежені територією однієї держави. Всі ланки такої мережі знаходяться в межах однієї країни, включаючи постачальників та споживачів. Це означає, що товари та послуги, що вироблені контрагентами національного ланцюга поставок, виготовлені із сировини та матеріалів, що добуті або отримані на території даної країни. Всі споживачі також знаходяться у даній країні.

Глобальні логістичні мережі поставок не обмежені рамками однієї держави, різні ланки такого ланцюга можуть знаходитися на території однієї і більше країн. При цьому товар може вироблятися у місцях, які наближені до джерел сировини та дешевої робочої сили. Надалі товар транспортується у розподільні центри, а звідси постачається в різні країни, де через дистрибуторські мережі надходить до кінцевого споживача. Таким чином, товаропотік може неодноразово перетинати кордони держав, ланки глобального ланцюга поставок можуть розташовуватися на території багатьох країн і навіть континентів [5].

На формування і розвиток таких ланцюгів поставок здійснює значний вплив процес глобалізації, який являє собою створення єдиного світового економічного простору. Основними ознаками глобалізації є: посилення взаємодії та взаємовпливу країн світу, формування систем наднаціонального регулювання світової економіки, застосування світових валют при здійсненні міжнародних розрахунків, реалізація механізму формування світових цін, створення регіональних інтеграційних об'єднань країн, активізація діяльності транснаціональних корпорацій та ін.

При проектування та управлінні глобальними ланцюгами поставок враховується необхідність перетинання товарними потоками не тільки державних, але й митних кордонів з відповідним дотриманням норм митного регулювання. Митне регулювання – це правове регулювання відносин, що пов'язані з переміщенням товарів через митний кордон; їх перевезенням по єдиній митній території під митним контролем; тимчасовим зберіганням; митним декларуванням; використанням у відповідності до митних процедур; проведенням митного контролю; виплатою митних платежів, а також владними відносинами між митними органами та особами, які реалізують права володіння, використання та розпорядження зазначеними товарами [6].

Діяльність митних органів регламентується як внутрішнім, так і зовнішнім митним законодавством. В Україні пріоритетним в нормативно-правовому регулюванні митної сфери є Митний кодекс України [7].

Специфіка митного регулювання у глобальних ланцюгах поставок пов'язана з використанням норм митного контролю до товарних та супутніх потоків.

Митний контроль – це сукупність заходів, що спрямовані на забезпечення дотримання норм митного законодавства усіма учасниками зовнішньоекономічної діяльності на основі системи управління ризиками [7]. Митний контроль здійснюється по відношенню товарів та транспортних засобів, що перетинають митний кордон; осіб, які переміщують дані товари та транспортні засоби через митний кордон; документів, надання яких передбачено при проведенні митних операцій.

Норми митного контролю застосовуються по відношенню перерахованих категорій як у випадку переміщення через державні та митні кордони (глобальні ланцюги поставок, які розташовані в різних митних територіях), так і у випадку їх переміщення тільки через державні кордони в рамках єдиної митної території (глобальні ланцюги поставок, які розташовані в межах єдиної митної території). Різниця полягає тільки у необхідності застосуванні різних норм митного контролю.

У випадку якщо глобальні ланцюги поставок знаходяться в межах єдиної митної території, митний контроль має спрощений характер: товар не оглядається, перевіряється лише наявність відповідних супроводжуючих документів, декларування товарів та транспортних засобів не відбувається.

У випадку якщо глобальні ланцюги поставок знаходяться на різних митних територіях, здійснюється повний митний контроль: товари оглядаються у пунктах пропуску через митний кордон, перевіряється наявність усіх необхідних супроводжувальних документів, здійснюється декларування товарів та транспортних засобів у відповідності до заявленої митної процедури.

Слід зазначити, що зростаючий об'єм торгівлі, посилення загрози міжнародного тероризму та міжнародної організованої злочинності потребує ефективної національної та міжнародної взаємодії між державними службами та представниками бізнесу. Це може бути досягнене через формування зон вільної торгівлі та митних союзів, що сприяє вирішенню проблеми подолання логістичних ризиків спільними зусиллями країн. Головним завданням державних служб країн стає застосування системного підходу у регулюванні логістичних мереж постачань товарів, сприянні торгівлі, розвитку зовнішньоторговельних послуг при одночасному виявленні та контролі товарів, які представляють певну загрозу.

Отже, одним з основних принципів функціонування глобальної логістичної мережі є принцип безпеки, який заснований на оцінці ризиків. Застосування управління ризиками у митних операціях спочатку було викладено у Кіотській конвенції [8]. Принципи Кіотської конвенції сприяли формуванню найкращих практик організації митного регулювання. Надалі Всесвітньою митною організацією були розроблені документи, присвячені розробці методичних основ застосування митними органами принципів управління ризиками у міжнародних логістичних мережах, до них відносяться: Резолюція з безпечності логістичних мереж поставок та торговельного сприяння (2002р.) [9]; Рекомендації з унікальної ідентифікації відправки (2004 р.) [10]; Керівництво з управління інтегрованими мережами поставок (2004 р.) [11]; Рамкові стандарти безпеки та спрощення світової торгівлі (2005 р.) [12] та ін.

Досить часто зустрічаються ситуації, коли одна частина ланок глобального ланцюга поставок функціонує в межах єдиної митної території, а інша частина – на різних митних територіях. Багато міжнародних компаній розміщують виробництво та збутову мережу в межах єдиної митної території. При цьому, з метою забезпечення необхідного рівня якості сировини та матеріалів, а також високого рівня логістичного сервісу при їх поставках, закупки здійснюються у постачальників з різних країн світу. В цьому випадку закупочна діяльність глобальної логістичної мережі поставок здійснюється на різних митних територіях, а збутова діяльність – в межах єдиної митної території.

Можливість проведення митного контролю забезпечується створенням зони митного контролю – зони, де знаходять товари, транспортні засоби та документи, що містять відомості про них, в тому числі в електронній формі. Зонами митного контролю являються місця переміщення товарів через митний кордон, території складів тимчасового зберігання, митних складів та спеціально обладнані для цього місця [7].

При ввезенні товарів на митну територію вони вважаються тими, що знаходяться під митним контролем, до моменту їх випуску у відповідності до заявленої митної процедури, тобто після закінчення процесу митного декларування та сплати у повному об'ємі нарахованим митних платежів. До цього моменту зберігання та переміщення таких товарів може здійснюватися тільки під митним контролем.

Норми митного регулювання різняться у різних формах інтеграційних об'єднань. Економічна інтеграція являє собою процес посилення взаємодії та взаємопроникнення економік країн. В рамках інтеграційного об'єднання відбувається міждержавна інтеграція з метою зміцнення та розвитку торговельних та інших відносин на основі міждержавних угод. Виділяють такі форми інтеграції: зона вільної торгівлі; митний союз; спільний ринок; економічний союз; «повна економічна інтеграція» [13]. Дана типологія була розроблена на основі критеріїв відміни дискримінації компаній різної державної належності та ступеню лібералізації руху факторів виробництва. Кожна наступна стадія відрізняється від попередньої більш високим ступенем лібералізації руху факторів виробництва.

Торгово-економічна інтеграція відбувається саме на стадіях створення зони вільної торгівлі та митного союзу, коли відбувається вільний рух товарів та послуг між країнами. Так, зона вільної торгівлі передбачає надання преференцій у взаємній торгівлі держав-учасниць. За умов створення митного союзу, торгово-економічна інтеграція проявляється не тільки у забезпеченні вільного руху товарів та послуг та наданні митних преференцій у взаємній торгівлі, але й у реалізуванні єдиній торговельній політиці по відношенню до третіх країн. Ця політика базується на введенні єдиного митного тарифу для товарів, що імпортуються з третіх країн.

В умовах відсутності торгово-економічної інтеграції, норми митного регулювання використовуються у повній мірі: відбувається митний контроль товарів, їх декларування зі сплатою відповідних митних платежів, тимчасовим зберіганням товарів та їх транспортуванням піз митним контролем, а також можуть застосовуватися норми нетарифного регулювання.

За умов створення зони вільної торгівлі здійснюється спрощений режим митного регулювання: товари не обкладаються митом, отже відбувається вільне переміщення товарів через державні кордони.

З 1 січня 2016 року між Україною та Європейський Союзом діє Угода про Поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі (ПВЗВТ) [14]. У додатках до Угоди повністю описано тарифне регулювання торгівлі між Україною та ЄС. Система регулювання стосується мит, тарифних квот та вхідних цін.

Це є першим кроком інтеграції України до Євросоюзу, який зараз є провідним торговельним партнером нашої країни (Рис. 1).

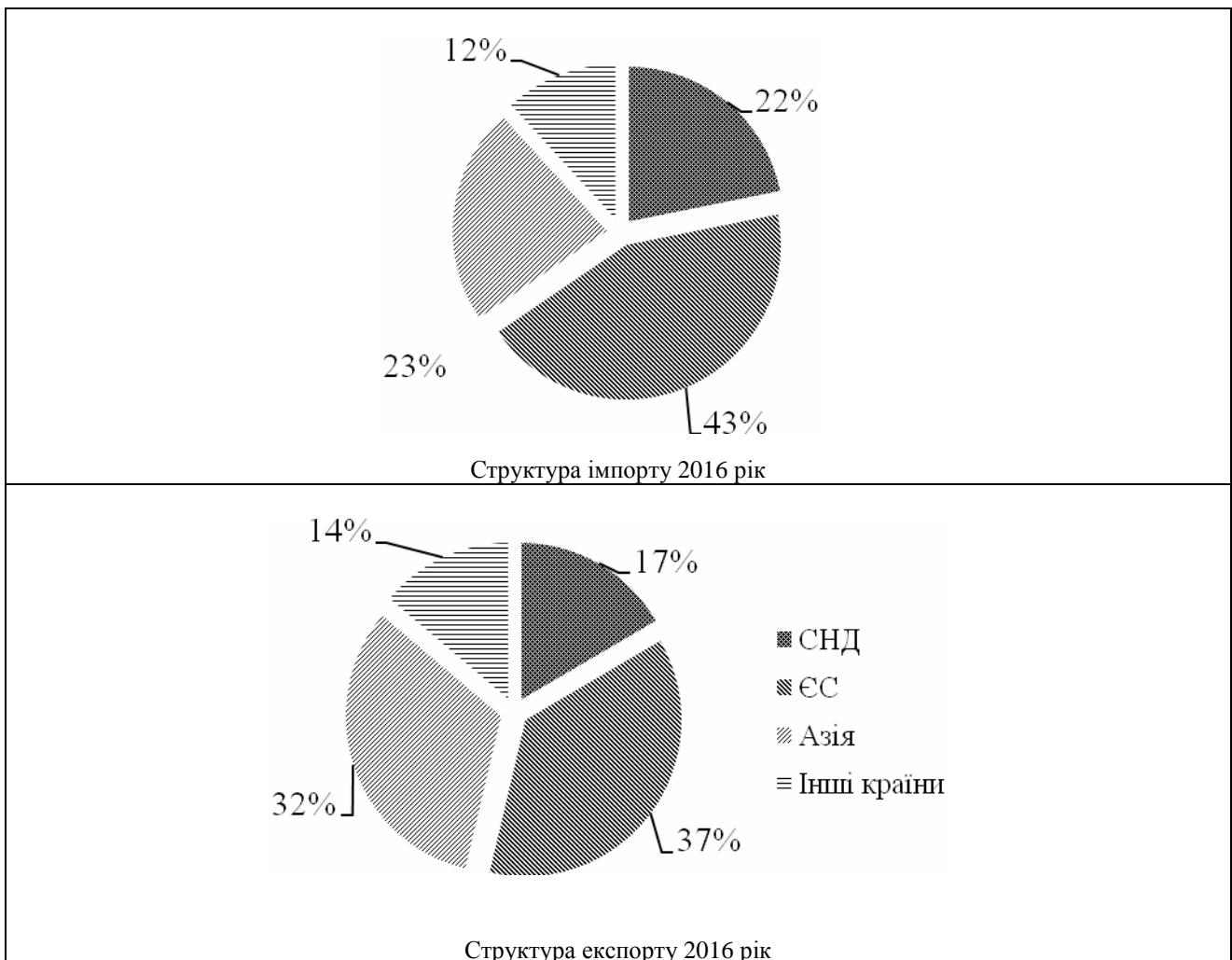

Рис. 1. Структура експорту та імпорту України за 2016 р. [15]

Слід наголосити, що Європейський Союз приділяє значну увагу питанням управління ризиками у міжнародних мережах поставок. В січні 2013 року Європейською комісією було опубліковано Повідомлення з управління ризиками та безпечності мережі поставок [16]. У жовтні 2013 року затверджений новий Митний кодекс ЄС, який закріпив принципи функціонування єдиної електронної системи управління ризиками та загальноєвропейські вимоги до процесу митного оформлення авторизованого економічного оператора [17]. У цьому кодексі роль митних служб визначена як провідна у мережі поставок в рамках зниження бар'єрів у світовій торгівлі, забезпечення безпеки зовнішніх кордонів Євросоюзу. Це дозволяє розглядати митні ограні в якості каталізаторів конкурентоспроможності країн та компанії.

Висновки. Отже, митне регулювання є функцією держави, яка в умовах глобалізації зазнає значних змін. Особливості здійснення митного регулювання в глобальних мережах поставок залежать, в першу чергу, від ступеня інтеграції країн. Можливі три варіанти митного регулювання в рамках глобальних мережах поставок: за умов відсутності економічної інтеграції, в умовах дії зони вільної торгівлі, за умов створення єдиного митного простору. Так, при створенні зони вільної торгівлі та митного союзу митні процедури значно спрощуються.

Слід наголосити, що зростаючий об'єм торгівлі, посилення загрози міжнародного тероризму та міжнародної організованої злочинності потребують ефективної національної та міжнародної взаємодії між державними службами та представниками бізнесу. Це може бути досягнене саме через формування зон вільної торгівлі та митних союзів, що сприяє вирішенню проблеми подолання логістичних ризиків спільними зусиллями країн.

Список літератури.

1. Циганкова Т.М. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ : монографія / Т. М. Циганкова, А. О. Олефір, О. В. Фурсова та ін. ; За ред. Т. М. Циганкова ; Київський національний економічний університет. - К. : КНЕУ, 2003. - 660 с.
2. Yatsenko O. Trade policy as an instrument of economic development / Olha Yatsenko // The international scientific and analytical, reviewed, printing and electronic journal of Paata Gugushvili Institute of Economics of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University «Ekonomisti» – Tbilisi, 2017. – № 2. – P. 55-71.
3. Сорокин М. А. Таможенное регулирование в XXI веке: противоречия и угрозы национальных систем / М.А. Сорокин // Вестник Адыгейского государственного университета. Серия 5: Экономика. – 2013. – №4(131). – С. 10-14.
4. Поланьи К.П. Великая трансформация: Политические и экономические истоки нашего времени / К.П. Поланьи. – СПб. :Алетейя, 2014. – 312 с.
5. Смирнова Е. А. Поведенческие модели глобальных цепей поставок / Е. А. Смирнова // Логистика и управление цепями поставок. – 2011. – № 6. – С. 42–50.
6. Щербаков В. В. Логистика в свете современных тенденций развития бизнеса / В. В. Щербаков // Коммерция и логистика: сб. науч. тр. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2008. – 232 с.
7. Митний кодекс України (із змінами і доповненнями внесеними Законами України). Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/mk/>.
8. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція). Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643.
9. Resolution of the Customs Co-Operation Council on Security and Facilitation of the international Trade Supply Chain (June 2002). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wcoomd.org/~media/WCO/Public/Global/PDF/About%20us/Legal%20Instruments/Resolutions/Security-Facilitation_Int_Trade_Supply_Chain.ashx?db=web.
10. WCO Unique Consignment Reference (UCR) (June 2004). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/resources/~media/633F01FC1783462EA9DBDE125AF48834.ashx>.
11. Customs Guidelines on Integrated Supply Chain Management (June 2004). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~media/D81B2807C64A4B669942F88D51D5FCF6.ashx>.
12. Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade (June 2004, June 2012). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~media/55F00628A9F94827B58ECA90C0F84F7F.ashx>.
13. Баласса Б. Экономическая интеграция / Под ред. Дж. Итуэлла, М. Милчейта, П. Ньюмена: Пер. с англ. – М.: ИНФРА М, 2004. – 944 с.
14. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
15. Державна служба статистики. Статистична інформація. Зовнішньоекономічна діяльність. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/e_iovt/arh_iovt.
16. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on Customs Risk Management and Security of the Supply Chain. Brussels, 8.1.2013 COM(2012) 793 final. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/com_2012_793_en.pdf.
17. The Union Customs Code: a recast of the Modernised Customs Code. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_code/union_customs_code/index_en.htm.

References.

1. Tsiganikova, T. M., Olefir, A.O., Fursova O.V. and others. (2003), *Globalna trgovna sistema: rozvitok Institutiv, pravil, Instrumentiv SOT : monografiya* [Global Trade System: Development of Institutions, Rules, Instruments of the WTO: Monograph]. Kyiv National Economic University. Kyiv, Ukraine.
2. Yatsenko, O. (2017), “Trade policy as an instrument of economic development”. *The international scientific and analytical, reviewed, printing and electronic journal of Paata Gugushvili Institute of Economics of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University «Ekonomisti»*, vol. 2, pp. 55-71.
3. Sorokin, M.A. (2013), “Tamozhennoe regulirovanie v XXI veke: protivorechiya i ugrozyi natsionalnykh sistem” [Custom regulation in the XXI century: contradictions and threats of national systems] *Bulletin of the Adygei State University. Series 5: Economics*, vol. 4(131), pp. 10-14.
4. Polanyi, K.P. (2014), *Velikaya transformatsiya: Politicheskie i ekonomicheskie istoki nashego vremeni* [The Great Transformation: Political and Economic Origins of Our Time]. Ateleyya, St. Petersburg, Russia.
5. Smirnova, E. A. (2011), “Povedencheskie modeli globalnykh tsepey postavok” [Behavioral models of global supply chains]. *Logistics and Supply Chain Management*, vol. 6, pp. 42-50.
6. Shcherbakov, V.V. (2008,) “Logistika v svete sovremennykh tendentsiy razvitiya biznesa” [Logistics in the

light of current trends in business development]. SPbGUEF, St. Petersburg, Russia.

7. Official site of the State fiscal service of Ukraine (2013), Customs Code of Ukraine (with amendments and supplements introduced by the Laws of Ukraine), available at: <http://sfs.gov.ua/mk/> (Accessed 08 Jan 2017).

8. Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine (2006), International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Kyoto Convention), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (Accessed 09 Jan 2017).

9/ Resolution of the Customs Co-Operation Council on Security and Facilitation of the international Trade Supply Chain (June 2002), available at: http://www.wcoomd.org/~media/WCO/Public/Global/PDF/About%20us/Legal%20Instruments/Resolutions/Security-Facilitation_Int_Trade_Supply_Chain.ashx?b=web (Accessed 10 Jan 2017).

10. WCO Unique Consignment Reference (UCR) (June 2004), available at <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/resources/~media/633F01FC1783462EA9DBDE125AF48834.ashx> (Accessed 10 Jan 2017).

11. Customs Guidelines on Integrated Supply Chain Management (June 2004), available at <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~media/D81B2807C64A4B669942F88D51D5FCF6.ashx> (Accessed 10 Jan 2017).

12. Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade (June 2004, June 2012), available at <http://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/tools/~media/55F00628A9F94827B58ECA90C0F84F7F.ashx> (Accessed 10 Jan 2017).

13. Balassa, B. (2004), *Ekonomicheskaya integratsiya* [Economic integration] INFRA-M, Moscow, Russia.

14. Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union and its member states, on the other hand (2015), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Accessed 10 Jan 2017).

15. State Statistics Service (2016). Statistical information. Foreign economic activity. Export-import of certain types of goods by countries of the world, available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/e_iovt/arh_iovt (Accessed 10 Jan 2017).

16. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on Customs Risk Management and Security of the Supply Chain. Brussels, 8.1.2013 COM(2012) 793 final (2012), available at: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/risk_management/customs_eu/com_2012_793_en.pdf (Accessed 10 Jan 2017).

17. The Union Customs Code: a recast of the Modernised Customs Code (2011), available at: http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_code/union_customs_code/index_en.htm (Accessed 10 Jan 2017).

Стаття надійшла до редакції 15.01.2018 р.